

รายการใต้ตะเกียงเสวนา

หัวข้อ **“Marxism after Marx”**

ข้อถกเถียงว่าด้วย “ชนชั้น” “ฐาน” และ “โครงสร้างส่วนบน” ในศตวรรษที่ 20-21

รายงานโดย สุธา สายฝนพรา

.....

วิทยากรนำเสวนาโดย รศ. ดร. สิงห์ สุวรรณกิจ และรศ. ดร. ธิกันต์ ศรีนารา แห่งภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มข. ดำเนินรายการโดย ว่าที่ ดร. ดิน บัวแดง วันอังคารที่ 6 สิงหาคม 2567 ณ สวนอัญญา เวลา 17.30 – 20.30 น.

การเสวนาครั้งนี้จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์ ม.เชียงใหม่ ให้เรียนรู้นอกห้องเรียน ด้วยการถกกันหลังจากอ่านหนังสือในห้องเรียนที่เขียนโดย 2 นักวิชาการสายมาร์กซิสต์คนดังยุคหลังมาร์กซ์ คือ **E.P. Thompson** (1924-1993) นักประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษ ผู้เขียนงานสำคัญชื่อ **The Making of the English Working Class** ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1963 เป็นหนังสือที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นงานค้นคว้าที่ดีที่สุดใน 100 เล่มแรกในคริสต์ศตวรรษที่ 20 และนักคิดอีกคนชื่อ L. Althusser (1918-1990) เป็นนักปรัชญาชาวฝรั่งเศส ผู้เขียนงานสำคัญคือ **“For Marx”** และ **“Reading Capital.”**

อ. ธิกันต์ ยกย่องว่างานประวัติศาสตร์ของทอมสัน ให้ข้อมูลละเอียดและมองเห็นการต่อสู้ของกรรมกรชาวอังกฤษที่ชัดเจน ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นความรักและเอื้ออาทรต่อกันของกรรมกร (ลักษณะมนุษยนิยม) ท่ามกลางการต่อสู้ขณะที่กรรมกรมีความตื่นตัวทางการเมืองและสำนึกทางชนชั้นเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

สำหรับ อัลธูแซร์ นักทฤษฎีลัทธิมาร์กซ์คนสำคัญแห่งยุคได้เสนอและพัฒนาความคิดในระบบ และโครงสร้างของลัทธิมาร์กซ์ ในงานปาฐกถาและการถกเถียงสาธารณะหลายครั้ง เช่น ขณะที่มาร์กซ์เห็นว่าโครงสร้างสังคมมีองค์ประกอบสำคัญ 2 อย่าง คือฐาน นั่นคือเศรษฐกิจ และโครงสร้างส่วนบนคือการเมืองกับวัฒนธรรม อัลธูแซร์เห็นว่า สังคมทุนนิยมน่าจะมีทั้ง 3 ระดับคือ เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม-อุดมการณ์ โดยอัลธูแซร์เห็นว่า ชนชั้นนายทุนร่วมกับรัฐใช้กลไกทางกฎหมายกดขี่ขูดรีดกรรมกรอย่างเต็มที่ และขณะเดียวกันก็ใช้กลไกด้านวัฒนธรรม การศึกษา ข่าวสาร ครอบงำความคิดของกรรมกรอีกด้วย.

1. ขอชื่นชมผู้จัดคือทีมนักวิชาการ และสวนอัญญา ที่จัดรายการเสวนาครั้งสำคัญนี้ จะเป็นครั้งแรกในรอบหลายปีที่มีหัวข้อที่น่าสนใจมากเช่นนี้ คนมาฟังเต็มห้อง และไม่มีการถ่ายทอด เข้าใจว่าอีกไม่นานคงจะมีบทความดี ๆ ออกมาให้อ่านและนำมาถกเถียงกันต่อ
 2. น่าเสียดายที่วิทยากรเล่ายาว และเสนอประเด็นไม่ชัดเจนเพื่อขยายความตามหัวข้อการเสวนาที่น่าสนใจติดตามมาก ผลคือมีการถกเถียงกันน้อยเพราะดึกแล้ว และไม่มีการสรุปชัดเจนว่าตกลงงานของรอมสันกับงานของอัลธูแซร์มีส่วนเสริมลัทธิมาร์กซอย่างไร และตั้งคำถามให้ค้นคว้าต่อไปอย่างไร
 3. มีแต่คนเขียนเข้ามาถามทางไลน์ว่ามาร์กซจากโลกนี้ไปเมื่อปี ค.ศ. 1883 หรือ 141 ปีที่แล้ว นี่มีไข่น้อยๆเลย จากเลนิน ถึงสตาลิน - ครุสชอฟ-เบเรสเนฟและปูติน ไปจนถึงเหมา เจ๋อตง โหจิมินห์ และสี จิ้นผิงในปัจจุบัน ลัทธิมาร์กซจากกรรมกรอังกฤษในยุคเริ่มต้นจนถึงกรรมกรยุคดิจิทัลในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปมากแค่ไหน ที่ประชุมในคืนนั้นมีเวลาน้อยมาก สรุป หัวข้อ “ลัทธิมาร์กซและหลังมาร์กซ” วิทยากรพูดได้เพียงไม่กี่ปี แต่โลกผ่านไปแล้ว 100 กว่าปี
 4. สรุป นี่เป็นเพียงการจัดเสวนากันครั้งแรก ยังทำได้น่าสนใจขนาดนี้ และยังคงต้องมีการถกอีกหลาย ๆ ๆๆๆ ตอน และกว่าจะมาถึงวันนี้ วันที่ **ส.ป.ท.** ได้ถือกำเนิดขึ้นมาอีกครั้ง และมีข่าวว่าจะมีพรรคประชาชน (ชานา? กรรมกร?) เกิดขึ้นในประเทศนี้อีก
- รายการเสวนาหมดเวลา ผู้ฟังหนุ่มสาวนั่งคุยกันต่อ เข้าใจว่าจะเตรียมการจัดเสวนาที่น่าสนใจมากๆ แบบนี้อีกในครั้งต่อไป.....

สุธา สายฝนพรา - รายงาน

7 สิงหาคม 2567